

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Pige-og drengeskultur

kompetenceudvikling og brugen af prøver og karakterer i folkeskolen

Andreasen, Karen Egedal

Published in:
Ikke angivet

Publication date:
2006

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Andreasen, K. E. (2006). Pige-og drengeskultur: kompetenceudvikling og brugen af prøver og karakterer i folkeskolen. I *Ikke angivet* BIN Norden. http://www.bin-norden.net/2.konference_files/tema3-original/BIN%202006_Karen%20Andreasen.pdf

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

BIN konference
Lysebu
Oktober 2006
Konferenceoplæg

Karen Andreasen
Ph.d stipendiat
Ålborg Universitet
Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi
E-mail: karenea@mail.dk

Undertema: Institutionaliserings af børns hverdagsliv – børns kultur

Emne: Pige- og drengeskultur, kompetenceudvikling og brugen af prøver og karakterer i grundskolen

Uddannelse – en vigtig ressource for piger og drenge

Uddannelse har i det moderne vestlige samfund fået en større og større betydning for den enkelte, både i forhold til at få adgang til arbejdsmarkedet, og i forhold til hvordan ens liv vil komme til at forme sig. Dette er en af begrundelserne for, at man gennem de senere år har arbejdet på at udvikle undervisningen i grundskolen. De færdigheder man kan tilegne sig her, er grundlæggende for at kunne klare sig i det moderne arbejdsmarkeds- og uddannelsessystem, og formålet er derfor at forbedre elevernes udbytte.

Evalueringer og brugen af prøver, eksamener og karakterer opfattes ofte som et væsentligt led i dette, dels som dokumentation af hvad der er lært, dels fremadrettet som led i læreprocesser, og som en faktor der bidrager positivt til dem. Imidlertid overses to væsentlige perspektiver på dette. Dels at mange forhold, som ikke har meget med det faglige niveau at gøre, spiller en rolle for udfaldet af de evalueringer og prøve- og standpunktskarakterer som elever i grundskolen får. Dels at unge i skolen forholder sig meget forskelligt til karakterer og det at blive evalueret. De tænker og agerer i forhold til dette på måder der er langt mere komplekse, end almindelige antagelser lægger op til, og som i sig selv kan få indflydelse på de resultater de opnår. Især ses der, hvad dette angår, forskelle mellem piger og drenge, forskelle som kan forstås i forhold til de måder de to køn agerer sammen på i deres fællesskaber, og som ad den vej kan få konsekvenser i et videre perspektiv.

Selv om man måske er tilbøjelig til ikke at tillægge de karakterer man forlader folkeskolen med nogen afgørende betydning, spiller de reelt på flere måder en rolle i et fremadrettet perspektiv. Dels i forhold til om man anbefales at tage en gymnasial uddannelse, dels i forhold til udviklingen af selvopfattelsen, selvtilliden og selvforståelsen, som kan få stor indflydelse på det fremtidige uddannelsesvalg. Derfor knytter der sig en særlig bekymring sig til, at drenge taget som et gennemsnit klarer sig dårligere i grundskolen end pigerne, når dette gøres op i karakterer. Dette skal ses i lyset af, at drengene scorer bedre på test fra PISA-undersøgelsen i matematik og naturfag, men altså i langt de fleste tilfælde ikke opnår højere karakterer ved grundskolens evalueringer. Samtidig ses også klare tendenser i pigers og drenges uddannelsesmønstre gennem de senere år, hvor piger vælger mere uddannelse end drenge, og drenge ikke i så høj grad som pigerne vælger de boglige og teoretiske uddannelser.

Det ser hermed ud til, at samfundet står med en problematik, som man må forholde sig til, og søge løsninger på. Men for at kunne gøre det, og kunne vælge de rigtige løsninger, er det væsentligt at kende årsagerne til, at det forholder sig som det gør. Et af de spørgsmål man kan stille er, hvad det er der sker, når pige- og drengeskultur, de to køns forskellige måder at agere og forstå sig selv på, møder skolens krav.

Køn, karakterer, mening og betydning

Menneskers handlinger er rettede af eller mod fænomener i omverdenen, og som det diskuteres af forskellige teoretikere indenfor eksempelvis sociologien og psykologien, rummer denne rettedhed såvel et intentionelt som ikke-intentionelt aspekt. I min tilgang er jeg mest interesseret i det intentionelle aspekt.

En sådan rettedhed er bestemt af vores erfaringer og bevidsthed om omverdenen. Dette er igen produkter af mange forskellige typer af påvirkninger fra alle de sammenhænge, hvor vi gør os erfaringer med omverdenen, - familien, medier, skole- og daginstitution og de grupper eller fællesskaber som vi er knyttede til og interagerer med andre i gennem livet. To personer vil derfor også, på grund af de erfaringer de har gjort sig, have to forskellige udgangspunkter som betyder, at de vil tolke situationer forskelligt og vil finde mening i forskellige måder at agere på i situationerne.

Denne problematik diskuteres eksempelvis i Mead's teorier og også fra den forskning der knytter sig til Bourdieu ved vi, at socialiseringen i forskellige samfundsgrupper og fællesskaber resulterer i forskellige måder at tænke på i forhold til omverdenen. Man kan sige, at der i forskellige kulturer produceres forskellige betydninger, og disse betydninger spiller en rolle, når der tilskrives mening til forskellige måder at agere på.

For at kunne vurdere hvordan og hvorfor piger og drenge agerer, som de gør i forhold til fænomener som karakterer og evaluering, må man derfor studere de fællesskaber de færdes i og er knyttede til, og hvor de finder deres identitet. Ved at forstå betydningerne i disse fællesskaber generelt og specifikt betydningen af et fænomen som blandt andet karakterer, kan man få et indblik i de to køns måder at tænke på og agere i forhold til dette. Dermed kan man også få en forståelse for hvilke forhold, som ligger ud over de faglige, som vil kunne spille en rolle for de to køns karakterer.

Kultur og interaktion i pige- og drengefællesskaber – betydning for karaktererne

I puberteten og ungdomstiden spiller pigers- og drenges fællesskaber en vigtig udviklingsmæssig rolle. I denne periode søger man efter en identitet, og tilknytningen til og identificeringen med jævnaldrende drenge eller piger er væsentligt i disse processer. Pigers- og drenges fællesskaber, de måder man er sammen på og de ting man oplever som betydningsfulde, adskiller sig imidlertid fra hinanden på mange punkter. Der er naturligvis tale om store individuelle forskelle og der er også i forskning fra 1980'erne og 90'erne set forandringer hvad dette angår, men alligevel kan der peges på nogle adfærdsmæssige tendenser som generelt er forskellige de to køn i mellem (Öhrn 2002).

Piger har i større grad end drenge en tendens til at underordne sig gruppen og forsøge at tilpasse sig de forventninger der stilles til dem, fra de sociale sammenhænge de indgår i (Jørgensen 1990; Broman m.fl. 2002). Dette afspejles i en indstilling der generelt kan tolkes som mere præget af samvittighed og fornuft end for drengenes vedkommende. I skolesammenhæng ses det ved, at pigerne ofte gør mere ud af skolearbejdet end drengene gør, og bruger mere tid på dette. At være engageret i skolen og dens aktiviteter er altså en accepteret del af pigekulturen, og en indstilling der i forhold til resultater i skolen kan være en fordel for pigerne.

Hvor pigers fællesskaber er præget af lukkethed, søgen mod intimitet og lighed, er konkurrence eller det at måle sig mod hinanden generelt en langt mere integreret del af drenges måde at være sammen på. Drenges fællesskaber er præget af større åbenhed, hvor man ordner sig i et hierarki bestemt af ens kompetencer, af evnen til at hævde sig på et område, hvad enten det er sport, computer, musik, eller skolen, som det også kan være for nogle drenge (Wernersson 1988).

Disse tendenser kan samtidig betyde, at man som dreng formentlig ikke reagerer på samme måde på at blive bedømt på sine præstationer i skolen, som pigerne gør. Drengene tager det ofte ikke så personligt. Men oplever man som dreng ikke skolen som ens hjemmebane, som det område hvor man kan hævde sig og konkurrere om en plads i drengehierarkiet, vil en mulig reaktion være, at man prioriterer skolearbejdet lavere til fordel for noget andet som sport, musik, computer, teknik. Dog afhængigt af, hvilke påvirkninger man møder i familien, blandt lærere og kammerater.

Af årsager som blandt andet dette spiller skolen, dens krav og de aktiviteter man her deltager i på visse måder en helt anden rolle i drengeskulturen og drengefællesskabet. Tendensen blandt pigerne går i retning af at tilpasse sig forventningerne fra omgivelserne, og opfatte arbejdet for gode karakterer som noget naturligt, noget man "bare gør", fordi det forventes, og som ad den vej får en positiv betydning. Men blandt drengene er det mere kompliceret. Blandt dem er dette ikke nødvendigvis noget positivt, og drenge, der gør meget ud af skolen, kan tvært imod opleve at blive udsat for drillerier eller egentlig mobning fra andre drenge.

Samlet betyder dette, at der er tendenser i de to køns fællesskaber som kan give betydning til karaktererne på to forskellige måder. Dermed kan de også trække i to forskellige retninger ved at give mening til forskellige måder at agere på i forhold til karakterer og evalueringer. Dette vil kunne påvirke karakterniveauet, selv om det i princippet ikke har noget med det faglige niveau at gøre.

Med dette teoretiske og empiriske udgangspunkt har jeg undersøgt, i forhold til hvad elever i 9. klasse oplever at karaktererne har betydning, og hvordan forskellige måder at tænke og handle på i forhold til karakterer ad den vej giver mening for dem. Disse forskellige forholdemåder er analyseret i forhold til køn, social baggrund og karakterniveau. Resultaterne bruges i en diskussion af forskellen mellem pigers og drenges karakterer i grundskolen, hvordan dette kan forstås, samt overvejelser over skolens rolle i dette.

Undersøgelsen er baseret på 60 interviews med elever i 9. klasse, - 30 drenge og 30 piger -, fordelt på elever med lave, mellem og høje karakterer.

Litteratur

- Blumer, Herbert (1969): *Symbolic Interaction. Perspective and method*. University of California Press. London 1998.
- Broman, I. T. & Reich, L. R. & Hägerström, J. (2002): *Likvärdighet i en skola för alla. Historisk bakgrund och kritisk granskning*. Skolverket 2002
- Epsten, Debbie m.fl. (red.) (1998): *Failing Boys. Issues in gender and achievement*. Open University Press 2004.
- Erwin, Phil (1998): *Venskab blandt børn og unge*. Hans Reitzels Forlag 2000
- Højlund, Susanne (2002): *Barndomskonstruktioner. På feltarbejde i skole, SFO og sygehus*. Gyldendal Uddannelse 2002
- Jørgensen, Per Schultz (1990): Er en ændret pigerolle på vej? In: Jacobsen, Helle & Højgaard, Lis: *Skolen er køn*. Ligestillingsrådet 1990.
- Nielsen, Harriet Bjerrum & Rudberg, Monica (1989): *Historien om piger og drenge – Kønsocialisering i et udviklingspsykologisk perspektiv*. Gyldendal 1998
- Undervisningsministeriets Statistik- og Informationskontor 2005 (Statistics from the Danish Ministry of Education)
- Wernersson, Inga (1988): *Olika kön samma skola?*. Skolöverstyrelsen 1988
- Öhrn, Elisabet (2002): *Könsmönster i förändring? - en kundskapsöversikt om unga i skolan*. Skolverket 2002